

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**JAVNI VPOGLED V LETNA POROČILA V DRŽAVAH EU IN BIVŠE
JUGOSLAVIJE**

DENIS KOVAČEVIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Denis Kovačević, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtor zaključne strokovne naloge z naslovom Javni vpogled v letna poročila v državah EU in bivše Jugoslavije, pripravljene v sodelovanju s svetovalko dr. Barbaro Mörec.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo zaključne strokovne naloge na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v zaključni strokovni nalogi, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predložene zaključne strokovne naloge dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne 10. septembra 2012

Podpis avtorja: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 RAČUNOVODSTVO KOT PODPORA ODLOČANJU.....	2
1.1 Bilanca stanja	2
1.2 Izkaz poslovnega izida	3
2 POSLOVANJE SLOVENSКИH PODJETIJ S TUJINO.....	3
3 ZBIRANJE INFORMACIJ O BAZAH PODATKOV O POSLOVANJU TUJIH PODJETIJ	4
4 DOSTOPNOST DO LETNIH POROČIL TUJIH PODJETIJ	5
4.1 Brezplačna dostopnost do letnih poročil.....	5
4.1.1 Države Evropske unije	5
4.1.2 Države bivše Jugoslavije.....	11
4.2 Plačljiva dostopnost do letnih poročil.....	12
4.2.1 Države Evropske unije	12
4.2.2 Države bivše Jugoslavije.....	21
SKLEP	24
LITERATURA IN VIRI.....	25

UVOD

Živimo v digitalnem času, v katerem je do informacij o poslovanju podjetij mogoče dostopati iz pisarne podjetja, bližnje kavarne, šolske knjižnice ali pa kar iz domačega naslonjača. Vse, kar potrebujemo za tako iskanje podatkov, so računalnik, dostop do interneta in čas ter v veliko primerih tudi denar. Internet je zelo dobro razvito okolje, ki se uporablja za najrazličnejše namene, med drugim tudi za pretok poslovnih informacij o podjetjih.

Povsod po svetu morajo podjetja voditi svoje poslovne knjige, iz katerih se ob koncih poslovnih let sestavljajo računovodski izkazi in letna poročila, katerih vsebina se med državami razlikuje. Ne glede na te razlike pa morajo podjetja z letnimi poročili o svojih poslovnih uspešnostih poročati različnim državnim organom. Ti državni organi poročila zbirajo, obdelujejo in javno objavljajo oziroma posredujejo drugim registrom za shranjevanje in objavo.

Letna poročila so zaradi svoje finančne narave pomembna pri iskanju poslovnih partnerjev in tudi odločanju o sodelovanju med podjetji. Če se postavimo v vlogo slovenskega podjetnika, se pri izbiranju potencialnih poslovnih partnerjev srečamo z informacijami računovodskih poročil, ki jih za naš trg javno objavlja Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve - AJPES. Dostop do informacij o poslovnih subjektih Republike Slovenije je na spletni strani omenjene agencije brezplačen in preprost.

Namen zaključne strokovne naloge je raziskati, ali tudi v državah Evropske unije (EU) in bivše Jugoslavije obstajajo spletne baze podatkov z informacijami o poslovnih subjektih, kjer so uporabnikom ob osnovnih podatkih subjektov brezplačno na voljo tudi bilance stanja in izkazi poslovnega izida.

Zaključna strokovna naloga je razdeljena na štiri poglavja. V prvem poglavju se naloga osredotoča na računovodstvo, računovodske izkaze in z njimi povezane poslovne odločitve. V drugem poglavju je nekaj besed namenjenih poslovanju slovenskih podjetij s tujino. Tretje poglavje je namenjeno opisu, kako je sama raziskava potekala.

V četrtem poglavju sledi bistvo naloge, kjer so na kratko predstavljene ureditve letnega računovodskega poročanja po posameznih državah EU in bivše Jugoslavije ter navedene spletne strani, s katerimi bi si lahko pri iskanju informacij o različnih podjetjih pomagali. Poglavje je razdeljeno na del s predstavitvami držav z brezplačnimi spletnimi bazami podatkov podjetij in del s predstavitvami držav, kjer imajo po naših informacijah le plačljive spletne podatkovne baze. Zadnje poglavje je posvečeno sklepu o pridobljenih informacijah in najdenih spletnih straneh z iskano vsebino.

1 RAČUNOVODSTVO KOT PODPORA ODLOČANJU

V poslovnem svetu se podjetniki vsakodnevno srečujejo z za podjetje bolj ali manj pomembnimi odločitvami, ki na različne načine vplivajo na poslovanje podjetja. Podjetnik lahko obstane le v primeru, če so njegove odločitve hitre, dobro premišljene in tudi pravilne, saj je v nasprotnem primeru lahko obsojen na propad. Za sprejem pravilnih odločitev o sodelovanju med podjetji pa si podjetniki pomagajo tudi s podatki iz letnih računovodskih izkazov poslovnih partnerjev, saj ti odražajo stanje, v katerem je partnersko podjetje, in ne-nazadnje tudi, ali bo lahko izpolnilo svoje obveznosti. Več kot je podatkov iz letnih poročil na voljo, boljše odločitev lahko podjetnik sprejme.

Pri odgovorih na vprašanja o poslovnih partnerjih si podjetniki pomagajo tudi z informacijami računovodskih izkazov in letnih poročil, ki so objavljene v raznih brezplačnih ali plačljivih spletnih bazah podatkov. Vsebina in obseg letnih poročil sta odvisna od velikosti poslovnih subjektov in ju v Sloveniji določa Zakon o gospodarskih družbah (Ur.l. RS, št. 65/2009-UPB3, v nadaljevanju ZGD-1). Letna poročila majhnih poslovnih subjektov so sestavljena iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida in pojasnil k izkazu. Srednje veliki in veliki poslovni subjekti v svoja letna poročila ob računovodskem poročilu (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala in pojasnila k izkazu) vključijo tudi revizorjevo in poslovno poročilo.

Računovodske informacije se pripravljajo tako za notranje (poslovodstvo, lastniki s pravico odločanja in zaposleni) kot tudi za zunanje uporabnike (lastniki brez pravice odločanja in vlagatelji, banke, dobavitelji, kupci, konkurenti, država in javnosti) (Zaman Groff, Hočevar & Igličar, 2007, str. 2-24). Če se ustavimo pri uporabnikih, se srečamo s primerom iz pričujoče zaključne strokovne naloge, saj se ta ukvarja z raziskavo, kako na spletu priti do informacij o poslovanju potencialnih poslovnih partnerjev, dobaviteljev in ne-nazadnje tudi konkurentov.

V nadaljevanju zaključne strokovne naloge se bom osredotočal predvsem na iskanje spletnih podatkovnih baz, kjer so objavljene informacije iz bilanc stanja in izkazov poslovnega izida, ki ju skupaj s pojasnili k računovodskim izkazom sestavljajo večinoma vsi poslovni subjekti in spadata med pomembnejše računovodske izkaze za podporo odločanju.

1.1 Bilanca stanja

Bilanca stanja je temeljni letni, dvostranski računovodski izkaz, ki je sestavljen na določen dan, kot presek finančnega stanja podjetja. Bilanca stanja se lahko sestavlja kadarkoli, vendar se za namene poročanja državnim organom običajno sestavlja ob koncu poslovnega leta. V bilanci stanja so izkazane vrednosti sredstev na levi strani (aktiva) in vrednosti obveznosti do virov sredstev na desni strani (pasiva). Obe strani bilance stanja morata biti v ravnovesju, kar pomeni, da ima vsako sredstvo tudi svoj vir (Zaman Groff et al., 2007, str. 254-255).

Pri izbiranju poslovnih partnerjev je treba pozornost nameniti tudi financiranju podjetja. Med pomembnimi pravili financiranja je tudi zlato bilančno pravilo, ki pravi, naj se kratkoročna sredstva financirajo s kratkoročnimi viri, dolgoročna sredstva pa z dolgoročnimi viri. Če podjetje financira del dolgoročnih sredstev tudi s kratkoročnimi viri, obstaja možnost, da bo imelo težave s plačevanjem obveznosti (Filipič & Mlinarič, 1999, str. 70). Manj tvegano je tudi kreditirati podjetje, ki se financira z več kapitala in manj tujih virov, in obratno. Iz bilance stanja se ugotavlja tudi vrednost podjetja, in sicer je to kapital, ki se računa kot razlika med sredstvi in dolgovi.

1.2 Izkaz poslovnega izida

Izkaz poslovnega izida je računovodski izkaz, ki prikazuje prihodke in odhodke podjetja, rezultat poslovanja v določenem obdobju ter ustvarjen poslovni izid, dobljen na podlagi razlike med prihodki in odhodki. Obdobje izračunavanja poslovnega izida je najpogosteje poslovno leto. V izkazu poslovnega izida so lahko prikazani prihodki in odhodki iz poslovanja ter finančni in drugi prihodki in odhodki. Če je poslovni rezultat pozitiven podjetje posluje z dobičkom in od tega plača še davek na dobiček, če je rezultat negativen pa posluje z izgubo. Dobiček in izguba obračunskega leta pripadata lastnikom podjetja ter vplivata na višini sredstev in kapitala (Zaman Groff et al., 2007, str. 261). Kot iz bilance stanja, je tudi iz izkaza poslovnega izida mogoče razbrati informacije, ki so pomembne za odločanje.

Če izbiramo med več potencialnimi poslovnimi partnerji, je najbolj smiselno primerjati njihove izkaze. Samo prikazovanje dobička in izgube podjetja pa ne prinaša vedno realne slike, saj podjetja glede na interese lahko prilagodijo podatke. V preteklosti je že bilo mogoče zaznati popravljane računovodskih izkazov nekaterih podjetij, tudi zelo velikih (kot na primer Enron, Parmalat in Worldcom ter pri nas Elan, Bofex in Merkur), in sicer zaradi višanja cen delnic, izboljševanja kreditnih sposobnosti, želje po nižjem plačilu davka na dobiček in podobno.

2 POSLOVANJE SLOVENSКИH PODJETIJ S TUJINO

Vsak posameznik si ne more zagotoviti vseh potrebnih dobrin za zadovoljevanje svojih potreb, enako pa lahko rečemo tudi za podjetja in nacionalna gospodarstva po svetu. Podjetja v vseh gospodarstvih nimajo enakih pogojev za proizvodnjo izdelkov in storitev, zato se veliko podjetij začne ukvarjati z nabavo in prodajo izdelkov in storitev prek nacionalnih meja. Pri tem lahko gre le za zaslužek s trgovino (kupi poceni, prodaj drago) ali za nabavo in prodajo surovin, materialov, izdelkov in storitev, ki jih v določenem gospodarstvu primanjkuje ali jih je preveč.

Od tod pridemo do besedne zveze mednarodno poslovanje, ki predstavlja vse transakcije, ki potekajo prek nacionalnih meja, da bi se zadovoljili cilji posameznikov, podjetij, institucij in tudi držav. Te transakcije najpogosteje razumemo kot uvoz in izvoz, obstajajo pa še druge oblike transakcij. V mednarodni menjavi ne sodelujejo vedno le multinacionalke, torej večja in razvejana podjetja, ampak tudi majhna in srednje velika podjetja (t.i. SME-ji ali angl. *Small and*

medium sized enterprises), ki so značilna za slovensko gospodarstvo. SME-ji se globalno na trgih pojavljajo zlasti kot nišno delujoči dobavitelji (na primer v avtomobilski, računalniški dejavnosti) (Makovec Brenčič, Pfajfar, Raškovič, Lisjak & Ekar, 2009, str. 9-19).

Kot je razvidno iz podatkov v nadaljevanju se slovenska mednarodna menjava blaga in storitev na dolgi rok povečuje. Uvoz blaga se je do leta 2010 glede na leto 2000 povečal za 8,8 milijarde evrov (92,2 %), izvoz pa za 8,9 milijarde evrov (81 %). Že iz teh podatkov je razvidno, da slovenska podjetja vedno bolj sodelujejo s podjetji iz tujine, in sicer v največji meri s podjetji iz držav EU in bivše Jugoslavije. Skozi celotno obdobje 2000-2010 Slovenija od celotnega uvoza 75-80 % blaga uvozi iz držav EU, približno 10 % iz drugih evropskih držav in 10 % iz neevropskih držav. V EU Slovenija izvozi okoli 72 % celotnega izvoza, v druge evropske države 20 % in ostalih 8 % v neevropske države (Statistični urad Republike Slovenije, 2011, str. 12-19).

Kot dokazujejo statistični podatki mednarodne menjave Slovenije za leta 2000-2010, slovenska podjetja, ki poslujejo na mednarodni ravni, v največji meri sodelujejo s podjetji iz držav EU in bivše Jugoslavije. Zaradi takega trenda poslovanja slovenskih podjetij tudi iskanje in pregled spletnih podatkovnih baz v nadaljevanju temelji na iskanju informacij o poslovanju podjetij iz omenjenih držav. Naj spomnim, da EU sestavljajo naslednje države: Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska in Velika Britanija. Države bivše Jugoslavije pa so: Bosna in Hercegovina, Črna Gora, Hrvaška, Kosovo, Makedonija in Srbija.

3 ZBIRANJE INFORMACIJ O BAZAH PODATKOV O POSLOVANJU TUJIH PODJETIJ

Raziskava v tej zaključni nalogi temelji na iskanju spletnih baz podatkov o podjetjih držav EU in bivše Jugoslavije, pri čemer se osredotoča predvsem na informacije o firmi, dejavnosti in organizacijski obliki podjetij ter na podatke njihovih letnih računovodskih izkazov in poročil. Glede na to, da si vsa podjetja ne morejo vedno privoščiti izdatkov za preverjanje in iskanje potencialnih poslovnih partnerjev, sem na začetku za vse omenjene države iskal le brezplačne spletne strani s poslovno vsebino. Po zbranih informacijah o obstoječih brezplačnih spletnih portalih sem raziskavo nadaljeval v smeri plačljivih podatkovnih baz.

Raziskava je potekala na spletu z brskanjem po iskalnikih in tudi z neposrednim kontaktiranjem različnih ljudi. Najprej sem se po elektronski pošti obrnil na veleposlaništva Republike Slovenije in nekaterih drugih držav ter na nekatere raziskovalne novinarje, od katerih sem dobil dober in dokaj hiter odziv. V večini primerov so mi ti ljudje pomagali pri premagovanju ovir, ki jih je predstavljala uporaba tujih jezikov.

Informacije sem pridobival v celotnem času sestavljanja naloge, saj se vsi ljudje na sporočila niso odzvali dovolj hitro. Včasih je bilo treba na odgovor čakati tudi po 5 in več dni, pri čemer je

treba omeniti, da po mojih izkušnjah največ časa za odgovor na e-pošto potrebujejo zaposleni pri državnih spletnih straneh. S plačljivih spletnih podatkovnih baz sem odgovore dobival v roku 1-2 dni, z državnih pa je bilo treba na odgovore čakati tudi do 12 dni. V nekaterih primerih celo po večkratnih poskusih ni bilo odziva. Neodvisno od komunikacije po e-pošti sem ves čas tudi sam iskal spletne strani in ostale potrebne informacije.

Cene dostopa do računovodskih informacij in morebitnih drugih storitev (bonitetne ocene in podobno) je v veliko primerih mogoče videti že na samih spletnih straneh v posebnem zavihku ali pri navideznem nakupu dokumentov ali paketa storitev. Če mi katerih informacij ni uspelo najti ali najdenega ni bilo mogoče razumeti, mi je bila ponovno v pomoč e-pošta, prek katere sem vzpostavil stik z ljudmi, ki so mi pri tem lahko pomagali. V nadaljevanju sledi predstavitev rezultatov naloge, kar sam vidim kot skupek spletnih virov, s katerimi bi si kot podjetnik lahko pomagal pri iskanju, preverjanju in izbiranju potencialnih poslovnih partnerjev.

4 DOSTOPNOST DO LETNIH POROČIL TUJIH PODJETIJ

4.1 Brezplačna dostopnost do letnih poročil

Glede na informacije, do katerih je bilo mogoče dostopati, so v nadaljevanju na kratko predstavljene ureditve letnega računovodskega poročanja podjetij in spletne strani, kjer je uporabnikom omogočen brezplačni vpogled v letna poročila. Dodani so tudi plačljivi spletni portali, če omogočajo brezplačen vpogled v vsaj nekatere pomembne podatke. Ob plačljivih spletnih portalih so navedene tudi trenutne cene, ki jih je treba plačati za pridobitev informacij o poslovanju podjetij. Vse navedene cene so bile pridobljene v času pisanja te zaključne strokovne naloge (maj-september 2012).

4.1.1 Države Evropske unije

- **Slovenija**

Ko govorimo o zavezancih za poročanje v Sloveniji, ločimo med osebnimi (družba z neomejeno odgovornostjo, komanditna družba, tiha družba) in kapitalskimi družbami (družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba, komanditna delniška družba) ter samostojnimi podjetniki in zasebniki ter zadrugami, društvi, nepridobitnimi organizacijami in pravnimi osebami javnega prava (v nadaljevanju poslovni subjekti). Kot navaja ZGD-1, morajo v Sloveniji letna poročila o svojih poslovnih uspešnostih sestavljati vsi poslovni subjekti. Velikost posameznega subjekta pa določa, kaj vse mora vsebovati njegovo letno poročilo. Glede na velikost v Sloveniji poznamo mikro, male, srednje in velike poslovne subjekte. Ne glede na velikost morajo vse pravne in fizične osebe agenciji AJPES posredovati najmanj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k računovodskim izkazom. Letnih poročil po pravilih dvostavnega knjigovodstva ni treba sestavljati samostojnim podjetnikom, če izpolnjujejo pogoja, da so letni prihodki manjši od

42.000 evrov, in da povprečno število delavcev ne presega 3 (Zakon o gospodarskih družbah, Ur.l. RS, št. 65/2009-UPB3).

Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – AJPES je agencija, ki se ukvarja z zbiranjem, urejanjem, obdelavo in javnim objavljanjem podatkov o poslovnih subjektih Republike Slovenije na svoji spletni strani (<http://www.ajpes.si/>). Ob pregledu spletne strani je mogoče zaslediti, da se AJPES ukvarja tako z javnimi kot tudi bonitetnimi in drugimi tržnimi storitvami.

Za iskanje in vpogled v informacije, ki jih podjetje potrebuje, se je treba na spletni strani le brezplačno registrirati. Po registraciji je uporabnikom omogočen brezplačen vpogled v firmo, dejavnost in pravnoorganizacijsko obliko poslovnega subjekta, lastniško strukturo, bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k računovodskim izkazom. Brezplačno je uporabnikom na voljo tudi vpogled v objave sodnih zadev in podatke o transakcijskih računih (TRR) ter tudi v register zastavljenih oziroma zarubljenih premožnin poslovnih subjektov. Spletna stran je javnosti na voljo v slovenskem, angleškem, nemškem in italijanskem jeziku.

Podatke o poslovanju slovenskih poslovnih subjektov lahko pridobimo tudi na spletni strani [bizi.si](http://www.bizi.si/) (<http://www.bizi.si/>). Brezplačno je na spletni strani mogoč vpogled v firmo, pravnoorganizacijsko obliko, blokade transakcijskih računov, dejavnost, poslovni izid in višino čistih prihodkov od prodaje. Vse ostale informacije so na tem spletnem portalu plačljive (naročnina za določeno časovno obdobje in neomejen dostop do informacij znaša 294 evrov + DDV) oziroma jih je mogoče videti ob 7-dnevni brezplačni registraciji. Baza podatkov je uporabnikom na voljo v slovenskem jeziku.

Podobno kot na [bizi.si](http://www.bizi.si/) je tudi na spletni strani [gvin.com](http://www.gvin.com/) (<http://www.gvin.com/>) vpogled v podatke mogoč proti plačilu. Brezplačno je uporabnikom na voljo le vpogled v firmo, pravnoorganizacijsko obliko, transakcijske račune in dejavnost. Ostale informacije je mogoče videti proti plačilu letne naročnine po ceni 1275 evrov + DDV (osnovni paket). Baza podatkov je na voljo zgolj v slovenskem jeziku.

- **Belgija**

V Belgiji morajo svoje poslovne knjige voditi in sestavljati letna poročila vsi poslovni subjekti. Poslovni subjekti Belgije svoja letna poročila oddajajo Centralni pisarni bilanc stanja (angl. *Central balance sheet office*). Z letnimi računovodskimi poročili ni treba poročati samostojnim podjetnikom, kmetijskim družbam, malim družbam z neomejeno odgovornostjo in komanditnim družbam, če so imeli v preteklem letu manj kot 500.000 evrov čistih prihodkov. Tu velja omeniti, da v Belgiji poznajo le male in velike poslovne subjekte. Mali poslovni subjekti so tisti, katerih povprečno število delavcev preteklega leta ne presega 50 in čisti prihodki ne presegajo 7.300.000 evrov ter katerih bilančna vsota je nižja od 3.650.000 evrov. Poslovni subjekti z

obveznostjo poročanja poročajo najmanj z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in pojasnili k izkazom (Statutory financial statements, 2012).

Na spletni strani Centralne banke Belgije (<http://www.nbb.be/>) so na voljo podatki o poslovnih subjektih, ki poslujejo v Belgiji. Tu je v zavihku Central balance sheet office mogoč vpogled v firmo, organizacijsko obliko, dejavnost, bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, opombe in nekatere druge dokumente. Spletna stran je na voljo v angleškem, nemškem, francoskem in nizozemskem jeziku, letni računovodski izkazi in poročila pa so le v nizozemskem jeziku.

- **Češka**

V Republiki Češki morajo po zakonu o računovodstvu letna poročila sestavljati vsi poslovni subjekti; izjema so le mali subjekti iz prve skupine. Mali poslovni subjekti so na Češkem razdeljeni v tri skupine: v prvo skupino spadajo podjetniki in fizične osebe, ki opravljajo dejavnost z letnimi prihodki pod 1.000.000 evrov, v drugi skupini so tisti s prihodki nad 1.000.000 evrov, v tretji skupini pa so tisti subjekti, ki imajo bilančno vsoto nad 1.379.000 evrov, čiste prihodke nad 2.759.000 evrov in povprečno število delavcev nad 50. Poslovni subjekti prve skupine morajo o svojih poslovnih uspešnostih poročati le za davčne namene, ostali morajo registrskemu sodišču dostaviti vsaj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazom. Letna poročila se pošiljajo v elektronski obliki registrskemu sodišču, ki jih potem objavlja v poslovnem registru (European Commission, 2008).

Poslovni register je v češkem jeziku objavljen na spletnih straneh Ministrstva za pravosodje Češke (<https://or.justice.cz/>), kjer je uporabnikom brezplačno omogočen vpogled v firmo, dejavnost, organizacijsko obliko in med veliko drugimi podatki tudi v bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

- **Francija**

V Franciji morajo letna računovodska poročila (bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazom) sestavljati vsi poslovni subjekti, in to ne glede na velikost in organizacijsko obliko. Poslovni subjekti, ki ne presegajo dveh od treh kriterijev: da so v preteklem letu imeli čiste prihodke pod 534.000 evrov, vsoto sredstev pod 267.000 evrov in povprečno število zaposlenih delavcev pod 10, lahko sestavijo poenostavljeno bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazom (European Commission, 2008). Vsi ostali poslovni subjekti, ki presegajo omenjena kriterija, pa morajo s svojimi računovodskimi poročili poročati trgovinskem registrom, ki jih nato posredujejo trgovinsko-podjetniškemu registru Infogreffe. Najmanjšim poslovnim subjektom s prihodki od prodaje izdelkov do 83.200 evrov in prihodki od prodaje storitev do višine 33.300 evrov v Franciji ni treba uporabljati dvostavnega računovodstva. Podjetja s prihodki do 18.294 evrov morajo javno predložiti le informacije o prihodkih in sredstvih ter amortizaciji. Mikro-podjetja, ki so v preteklem letu imela prihodke višje od 18.294

evrov, pa ob koncu leta prikažejo prihodke, odhodke, dolgove in lastnino ter zaloge (Accounting, keeping the books of your company in France, 2012).

Na spletni strani *societe.com* (<http://www.societe.com/>) je uporabnikom omogočen brezplačen vpogled v firmo, organizacijsko obliko, vodstvene kadre, dejavnost, datum ustanovitve, transakcijski račun, bilanco stanja in izkaz poslovnega izida poslovnega subjekta, ki posluje na območju Francije. Spletna stran je v francoskem jeziku.

Na spletni strani trgovinsko-podjetniškega registra *Infogreffe* (<http://www.infogreffe.fr/>) je brezplačno omogočen le vpogled v firmo, dejavnost in organizacijsko obliko. Računovodski izkazi so uporabnikom na voljo proti plačilu. Za bilanco stanja je treba odšteti 3,59 evra, za celotno letno poročilo pa 9,33 evra. Spletna stran je na voljo v angleški in francoski različici.

- **Latvija**

Če poslovni subjekt posluje v Latviji, mora tako kot povsod drugje na svetu državi poročati o svoji poslovni uspešnosti. V Latviji morajo sestavljati letna poročila in z njimi poročati državni davčni službi (angl. *State Revenue Service of Latvia – SRS*) vsi poslovni subjekti, ki so imeli v preteklem letu prihodke višje od 285.000 evrov. Poslovni subjekti morajo sestaviti najmanj bilanco stanja in izkaz poslovnega izida ter menedžersko poročilo (Financial reporting rules Latvia, 2012). Kmetijam, ribiškim družinam in podjetnikom s prihodki pod omenjenim zneskom ter verskim organizacijam s prihodki pod 35.000 evrov ni treba sestavljati bilance stanja in izkaza poslovnega izida, temveč je za te subjekte vlada Latvije predpisala poseben sistem prihodkovno-odhodkovnega knjigovodenja (European Commission, 2008).

Prek spletne strani *firmas.lv* (<http://www.firmas.lv/>), ki je v latvijskem in ruskem jeziku, dostopamo do spletne strani Latvijas Tālrunis (<http://search.zl.lv/>), ki je na voljo v latvijski, ruski in angleški različici. Pri obeh spletnih portalih je uporabnikom omogočen vpogled v firmo, dejavnost, organizacijsko obliko in informacije o transakcijskih računih. Ob registraciji uporabnika je omogočen tudi vpogled v letna poročila (bilanca stanja in izkaz poslovnega izida) poslovnih subjektov Latvije, ki pa so samo v latvijskem jeziku.

- **Nemčija**

V Nemčiji glede na kriterije velikosti ločijo male, srednje in velike poslovne subjekte. Mali subjekti, ki izpolnjujejo najmanj dva kriterija: da je bilančna vsota nižja od 4.480.000 evrov, prihodki nižji od 9.680.000 evrov in povprečno število zaposlenih nižje od 50, lahko poročajo le z bilanco stanja in pojasnili k izkazu. Srednje veliki poslovni subjekti so tisti, ki imajo bilančno vsoto nižjo od 19.250.000 evrov, prihodke nižje od 38.500.000 evrov in povprečno število zaposlenih manjše kot 250. Veliki poslovni subjekti pa so tisti, ki presegajo omenjene kriterije. Srednje veliki in veliki poslovni subjekti morajo poročati najmanj z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, pojasnili k izkazu, poročilom vodstva in dodatnimi dokumenti (National

bank of Belgium, 2010, str. 1-4). Mali samostojni podjetniki in družbe z neomejeno odgovornostjo, ki so imeli v preteklem letu prihodke višje od 500.000 evrov in dobiček višji od 50.000 evrov, morajo javno predložiti vsaj bilanco stanja (European Commission, 2008). Nemški poslovni subjekti o svojih poslovnih uspešnostih z letnimi poročili poročajo nemškemu zveznemu elektronskemu listu (Bundesanzeiger Verlagsgesellschaft, mbH), ki ta poročila zbira, ureja in na spletni strani podjetniškega registra javno objavlja.

Na spletni strani podjetniškega registra Nemčije (<https://www.unternehmensregister.de/>), ki je v angleškem, nemškem, francoskem, italijanskem in španskem jeziku je uporabnikom omogočen brezplačen vpogled v firmo, dejavnost, organizacijsko obliko in letna poročila nemških poslovnih subjektov. Spletni portal razpolaga tudi z veliko drugimi podatki, med katerimi so tako plačljive kot tudi brezplačne informacije.

- **Romunija**

V Romuniji morajo sestavljati letna poročila vsi poslovni subjekti. Glede na velikost subjekta lahko le-ti Ministrstvu za finance Romunije poročajo različen obseg informacij. Poslovni subjekti, ki so imeli v preteklem letu prihodke nižje od 7.300.000 evrov in bilančno vsoto nižjo od 3.650.000 evrov ter manj kot 50 zaposlenih delavcev, lahko poročajo s poenostavljenimi računovodskimi poročili (poenostavljena bilanca stanja, izkaz poslovnega izida in poenostavljena pojasnila k izkazom). Vsi ostali poslovni subjekti, ki presegajo omenjene kriterije morajo poročati s popolnimi poročili (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala in pojasnila k izkazom). Subjekti z bilančno vsoto in celotnimi prihodki preteklega leta pod 35.000 evrov lahko poročajo le s poenostavljeno bilanco stanja in izkazom poslovnega izida (TPA Horvath, 2012). V Romuniji z letnimi poročili ni treba poročati fizičnim osebam, tako imenovanim plačevalcem davka, ki kot poklic opravljajo dejavnost. To so zdravniki, odvetniki, notarji, finančni revizorji, davčni svetovalci, specialisti računovodje in ne nazadnje tudi nepremičninski posredniki (European Commission, 2008).

Spletna stran Ministrstva za finance Romunije (<http://www.mfinante.ro/>), ki je na voljo zgolj v romunskem jeziku omogoča iskanje po bazi podatkov poslovnih subjektov. Uporabnikom je brezplačno omogočen vpogled v firmo, dejavnost, organizacijsko obliko, bilanco stanja in izkaz poslovnega izida, vendar so podatki predstavljeni poenostavljeno in niso objavljeni za vsa leta.

Na spletnem portalu Datasmart.ro (<http://www.datasmart.ro/>) se nahaja še ena internetna baza podatkov poslovnih subjektov v romunskem jeziku, kjer je uporabnikom brezplačno omogočen vpogled v firmo, dejavnost, organizacijsko obliko subjekta, podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida.

- **Švedska**

Po zakonu o računovodstvu morajo vsi švedski poslovni subjekti sestavljati računovodska letna poročila in z njimi poročati Agenciji za registracijo podjetij Švedske (Bolagsverket). Na Švedskem se poslovni subjekti delijo le na male in velike. Poslovni subjekt s čistimi prihodki preteklega leta pod 5.000.000 evrov, bilančno vsoto pod 2.500.000 evrov in povprečnim številom delavcev pod 50 se na Švedskem obravnavajo kot mali. Ne glede na velikost poslovnih subjektov morajo le-ti agenciji poročati najmanj z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, pojasnili k izkazom in poročilom menedžmenta. Samostojni podjetniki lahko poročajo s poenostavljenimi izkazi, če so bili njihovi prihodki preteklega leta nižji od 300.000 evrov (European Commission, 2009a).

Na Švedskem obstajata dve po razpoložljivih podatkih skoraj identični spletni strani. Prva je spletna stran allabolag.se (<http://www.allabolag.se/>), kjer je uporabnikom omogočen brezplačen vpogled v firmo, dejavnost, organizacijsko obliko, vodstvo, poenostavljeno bilanco stanja in izkaz poslovnega izida poslovnih subjektov od leta 2010 za tri leta nazaj. Spletna stran je na voljo v švedskem jeziku in je za podrobne podatke oziroma celotna letna poročila poslovnih subjektov potrebno plačati 3,35 evra. Drugi spletni portal v enakem jeziku in z enako vsebino od leta 2011 za tri leta nazaj, je 121.nu (<http://www.121.nu/>), kjer pa je za celotna in popolna letna poročila treba plačati 5,80 evra.

Na spletni strani agencije Bolagsverket (<https://www.bolagsverket.se/>) je mogoče zaslediti, da se ukvarja z zbiranjem, obdelavo in tudi javnim objavljanjem letnih poročil. Tu sta uporabnikom brezplačno zagotovljena iskanje in vpogled v firme poslovnih subjektov, za ostale informacije pa je potrebno plačilo. Da bi prišli do podrobnejših informacij o poslovnih subjektih je najprej treba odšteti 40 evrov + DDV za povezavo, ki se plača le enkrat, za vpogled v profil subjekta 0,68 evra + DDV, za vpogled v letno poročilo pa je treba odšteti 4,56 evra + DDV. Baza podatkov je na voljo v angleškem in švedskem jeziku.

- **Velika Britanija**

V Veliki Britaniji morajo z letnimi poročili registru - podjetniški hiši (Companies house) poročati vsi poslovni subjekti, razen samostojnih podjetnikov in družb z neomejeno odgovornostjo, ki jim ni treba sestavljati formalnih letnih poročil. Samostojni podjetniki morajo v Veliki Britaniji poročati le za davčne namene – oddati morajo letno davčno napoved. Vsebina letnih poročil je tudi v Veliki Britaniji odvisna od velikosti poslovnega subjekta. Subjekt je obravnavan kot mali, če za preteklo leto izpolnjuje vsaj dva od treh kriterijev: da čisti letni prihodki ne presegajo 8.000.000 evrov, da je bilančna vsota nižja od 4.000.000 evrov in da je povprečno število zaposlenih manjše od 50. Srednje veliki poslovni subjekti so tisti, ki izpolnjujejo vsaj dva od treh kriterijev: da so v preteklem letu imeli manj kot 32.000.000 evrov prihodkov, manj kot 16.000.000 evrov sredstev in manj kot 250 delavcev. Veliki poslovni subjekti pa presegajo omenjene kriterije. Mali subjekti se lahko odločijo, da bodo poročali le z

bilanco stanja, medtem ko morajo srednje veliki in veliki poslovni subjekti poročati najmanj z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, pojasnili k izkazom in menedžerjevim poročilom (Companies Act 2006, Legalization, 2006 c. 46).

Spletna stran Company Check (<http://companycheck.co.uk/>) je v angleškem jeziku, omogoča pa brezplačen vpogled v firmo, dejavnost, organizacijsko obliko, stanje TRR in stanje sredstev v bilanci stanja poslovnih subjektov Velike Britanije. Ob vpisu na stran s Facebookovim ali Gmail računom pa je uporabnikom omogočen tudi vpogled v finančne podatke poslovnih subjektov za zadnjih 5 let.

Podjetniški register Companies house ima svojo spletno stran (<http://www.companies-house.gov.uk/>) v angleškem jeziku. Tu so uporabnikom brezplačno na voljo le najbolj osnovni podatki, kot so firma, dejavnost, organizacijska oblika. Za vpogled v profil poslovnega subjekta, letne računovodske izkaze in poročila je potrebno plačilo v višini 1,30 evra za vsak posamezni dokument ali profil podjetja.

4.1.2 Države bivše Jugoslavije

- **Hrvaška**

V Republiki Hrvaški morajo o svojem poslovanju poročati vse pravne osebe in tudi samostojni podjetniki ter poročila predložiti Registru letnih finančnih poročil, ki ga vodi finančna agencija FINA. Obveznosti poročanja se tako kot pri nas razlikujejo glede na velikost poslovnega subjekta. Mali poslovni subjekti so tisti, ki ne presegajo dveh od naslednjih kriterijev: da je bila v preteklem letu bilančna vsota 4.300.000 evrov, letni prihodki 8.600.000 evrov in povprečno število zaposlenih 50. Srednje veliki subjekti so tisti, ki so imeli bilančno vsoto nižjo od 17.600.000 evrov, letne prihodke nižje od 34.600.000 evrov in manj kot 250 zaposlenih. Veliki poslovni subjekti pa presegajo omenjene kriterije. Mali subjekti morajo registru posredovati najmanj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazom, srednje veliki in veliki poslovni subjekti pa prav tako bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala in pojasnila k izkazom (Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 109/2007).

FINA je finančna agencija (<http://www.fina.hr/>), ki se ukvarja z zbiranjem, obdelavo in javno objavo letnih računovodskih poročil poslovnih subjektov Republike Hrvaške. FINA letne računovodske izkaze in poročila hrvaških poslovnih subjektov objavlja na spletni strani Registra letnih finančnih poročil (<http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do>), kjer se je za uporabo treba le registrirati. Po registraciji je uporabnikom omogočeno iskanje poslovnih subjektov in brezplačen vpogled v njihove firme, pravnoorganizacijske oblike, davčne in matične številke, bilance stanja ter ne-nazadnje tudi izkaze poslovnih izidov od leta 2008 naprej. Spletna stran fina.hr je na voljo v angleški in hrvaški različici, prek katere se lahko dostopa do Registra letnih finančnih poročil, ki je na voljo zgolj v hrvaškem jeziku.

- **Srbija**

V Republiki Srbiji imajo obveznost sestavljanja letnih poročil vse pravne in fizične osebe, ki opravljajo neko dejavnost. Kot navaja zakon o računovodstvu in reviziji, morajo vsi poslovni subjekti sestaviti in predložiti svoja letna poročila Agenciji za poslovne registre, ki vodi register finančnih poročil. V Srbiji se poslovni subjekt obravnava kot mali, če izpolnjuje vsaj dva od treh kriterijev: da bilančna vsota preteklega leta ne presega 1.000.000 evrov, višina prihodkov ne presega 2.500.000 evrov in da je povprečno število zaposlenih manj kot 50. Tako morajo samostojni podjetniki in mala podjetja poročati le z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in statističnim aneksom, srednje veliki in veliki poslovni subjekti pa s popolnimi letnimi poročili (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala in statistični aneks). Veliki poslovni subjekti morajo v Srbiji izpolnjevati vsaj dva od treh kriterijev: da bilančna vsota presega 5.000.000 evrov, prihodki 10.000.000 evrov in da je povprečno število delavcev večje od 250. Srednje veliki subjekti so vsi, ki so med omenjenima mejama (Zakon o računovodstvu i reviziji, Sl. glasnik RS br. 46/2006, 111/2009 i 99/2011).

Na spletni strani Agencije za privredne registre (<http://www.apr.gov.rs/>) je mogoče videti, da je ta skupek več registrov na enem mestu, med njimi pa sta tudi registra podjetij in podjetnikov. Sama spletna stran je na voljo v angleškem in srbskem jeziku, a se takoj ob začetku iskanja poslovnih subjektov spremeni v samo srbski jezik in pisavo cirilico. Vsak obiskovalec spletne strani si lahko brez kakršnih-koli ovir ogleda podatke letnih poročil vseh poslovnih subjektov Republike Srbije. Brezplačno je mogoč vpogled v firmo, pravnoorganizacijsko obliko, dejavnost, davčno in matično številko, bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala za zadnji dve leti in veliko drugih dokumentov ter informacij.

4.2 Plačljiva dostopnost do letnih poročil

V veliko primerih iskanja informacij o poslovanju poslovnih subjektov moramo za informacije plačati. V nadaljevanju so predstavljene države, v katerih po zbranih informacijah brezplačne baze podatkov ne obstajajo. Pri vsaki državi je navedena tudi spletna stran, s katero si podjetniki lahko pomagajo pri pridobivanju informacij o iskanih poslovnih subjektih. Ob spletnih naslovih podatkovnih baz so navedene tudi trenutne cene, ki jih je treba plačati, da bi prišli do zelenih informacij. Vse navedene cene so bile pridobljene v času pisanja te zaključne strokovne naloge (maj-september 2012).

4.2.1 Države Evropske unije

- **Avstrija**

V Avstriji morajo računovodske letne izkaze in poročila sestavljati vsi poslovni subjekti. Vsebina in obseg letnih poročil sta odvisna od velikosti poslovnega subjekta. V Avstriji je poslovni subjekt mali, če izpolnjuje vsaj dva od treh kriterijev: da je bila bilančna vsota

preteklega leta nižja od 8.400.000 evrov, prihodki nižji od 6.800.000 evrov in povprečno število zaposlenih manjše od 50. Tu morajo mali poslovni subjekti poslovnemu registru javno predložiti le poenostavljeno bilanco stanja in pojasnila. Vsi ostali poslovni subjekti, ki presegajo te kriterije, morajo poslovnemu registru javno predložiti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, pojasnila k izkazu in poročilo menedžmenta. Dodatno morajo biti letni računovodski izkazi velikih delniških družb, bank, zavarovalnic in investicijskih institucij objavljeni tudi v uradnem listu časopisa Wiener Zeitung (KPMG, 2012, str. 37-45). Informacije o poslovnih subjektih se nahajajo v poslovnem registru, vsi dokumenti, na katerih temeljijo vpisi v register, pa so shranjeni v elektronskem arhivu dokumentov uprave pravosodja. Letni računovodski izkazi in poročila avstrijskih poslovnih subjektov so proti plačilu javno dostopni prek različnih spletnih strani. Za uporabo katere od teh spletnih strani je treba ob registraciji uporabnika vplačati enkratni znesek.

Podjetniško-storitveni portal (nem. *Das Unternehmensserviceportal – USP*) ima svojo spletno stran (<https://www.usp.gv.at/>), kjer je treba za registracijo uporabnika plačati 13 evrov. Na spletni strani podjetja HF Data GmbH (<http://www.firmenbuchgrundbuch.at/>) se je mogoče registrirati po ceni 25 evrov. Obe spletni strani sta uporabnikom na voljo v angleški in nemški različici. V zgolj nemškem jeziku sta uporabnikom na voljo spletni strani podjetij IMD GesmbH (<http://www.imd.at/>) in A1 Telekom Austria (<http://www.a1.net/>), kjer je treba ob registraciji plačati 20 evrov.

Vse informacije, kot so firma, organizacijska oblika, dejavnost, bilanca stanja in ne-nazadnje tudi izkaz poslovnega izida avstrijskih poslovnih subjektov, se plačujejo po enotnem ceniku, ki je na vpogled na vseh spletnih straneh, kjer so informacije o poslovanju poslovnih subjektov na voljo.

- **Bolgarija**

V Bolgariji imajo obveznost poročanja o svojih poslovnih dosežkih vsi poslovni subjekti, in sicer glede na velikost poročajo z različnimi dokumenti in po različnih računovodskih standardih. Mali in srednje veliki poslovni subjekti sestavljajo svoje računovodske izkaze po Nacionalnih računovodskih standardih Republike Bolgarije, veliki subjekti pa po Mednarodnih računovodskih standardih. Samostojni podjetniki, katerih prihodki so bili v preteklem letu nižji od 25.000 evrov, poročajo v obliki posebnih knjig oziroma dnevnikov, samostojni podjetniki katerih prihodki so bili v preteklem letu nižji od 50.000 evrov, lahko poročajo le z izkazom poslovnega izida, ostala večja podjetja pa morajo poročati z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, izkazom denarnih tokov in izkazom gibanja kapitala (Accountancy Act, 105/2006, 2012). Poslovni subjekti Bolgarije svoja letna poročila posredujejo Nacionalni agenciji za prihodke.

V Bolgariji je vpogled v letna poročila omogočen na spletni strani Creditreport Bulgaria Company Information (<http://www.creditreport-bulgaria.com/>). Tu sta brezplačno omogočena iskanje in vpogled v firmo, organizacijsko obliko in dejavnost poslovnih subjektov Bolgarije.

Vpogled v računovodska poročila je plačljiv in je zanj treba odšteti med 50 in 90 evrov, odvisno, kako hitro bi želeli do informacij priti. Za plačilo v omenjeni višini uporabnik dobi poročilo, ki vsebuje profil poslovnega subjekta, transakcijske račune, bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in nekaj drugih podatkov, kot je bonitetna ocena in podobno. Spletna stran je na voljo v angleškem jeziku.

- **Ciper**

Na Cipru morajo poslovni subjekti poročati v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja - MSRP. Letna poročila morajo sestavljati in z njimi podjetniškemu registru poročati vsi poslovni subjekti, registrirani na Cipru. Tudi poslovni subjekti, ki v preteklem letu niso poslovali, morajo sestaviti in registru oddati svoja letna poročila. Z revidiranimi letnimi poročili morajo poročati vsi subjekti, ki niso mali poslovni subjekti, javna podjetja ali podjetja, ki poročajo s konsolidiranimi računovodskimi poročili. Na Cipru je poslovni subjekt obravnavan kot mali, če izpolnjuje vsaj dva od treh kriterijev: da so bili prihodki preteklega leta nižji od 6.834.400 evrov, bilančna vsota nižja od 3.417.200 evrov in povprečno število zaposlenih manjše od 50 (UHY International, 2011, str. 19-21).

Pri spodaj navedenih spletnih straneh je uporabnikom brezplačno omogočeno le iskanje podjetij ter vpogled v firmo in organizacijsko obliko poslovnih subjektov. Vse ostale informacije so uporabnikom dostopne proti plačilu.

Po ceni 90 evrov na poročilo za posamezni poslovni subjekt je mogoče kupiti informacije na spletni strani podjetja Infocredit group (<https://www.infocredit.cyta.com.cy/>), ki je uporabnikom na voljo v grškem, romunskem in angleškem jeziku. Poročilo, ki ga uporabnik prejme, vsebuje med drugim tudi podatke o firmi, organizacijski obliki, dejavnosti in plačilnih navadah poslovnega subjekta ter bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. Infocredit group v sodelovanju s Cipersko trgovinsko zbornico objavlja in uporabnikom posreduje informacije o poslovnih subjektih. Na spletnem portalu podjetniškega registra Republike Ciper (<http://www.mcit.gov.cy/>) je mogoče pridobiti informacije o poslovanju poslovnih subjektov (firma, organizacijska oblika, dejavnost, bilanca stanja in izkaz poslovnega izida) proti plačilu v višini 350 evrov. Stran je na voljo v grškem, turškem in angleškem jeziku.

- **Danska**

Na Danskem morajo vsi poslovni subjekti sestavljati svoja letna poročila. Vsebina in obseg letnih poročil sta odvisna od velikosti poslovnega subjekta. Ne glede na velikost morajo subjekti sestaviti najmanj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazu. Samostojnim podjetnikom ni treba oddati svojih letnih poročil, če tega ne želijo. Poslovni subjekti, ki imajo obveznost poročanja, to izpolnijo, ko Danski agenciji za trgovino in podjetja predložijo svoje letne računovodske izkaze in poročila, ki jih agencija potem objavi na spletni strani Centralnega poslovnega registra (Accounts – Denmark, 2012).

Centralni poslovni register Danske ima svojo spletno stran (<http://www.cvr.dk/>), kjer so uporabnikom brezplačno na voljo le osnovne informacije, kot so firma, organizacijska oblika in dejavnost. Ostale informacije so dostopne ob plačilu. Za poročilo o poslovnem subjektu je treba omenjenemu registru plačati 2,14 evra, za letna poročila pa 5 evrov. Spletna stran je na voljo v angleškem in danskem jeziku.

- **Estonija**

V Estoniji morajo v skladu z zakonom sestavljati letna poročila in poročila menedžmenta ter z njimi poročati trgovinskemu registru vse pravne osebe, samostojni podjetniki in podružnice tujih podjetij, registrirane na območju Estonije. Samostojni podjetniki, ki so vpisani v Centralni register podjetij, morajo sestaviti bilanco stanja z zahtevano vsebino in jo posredovati registru. Vsi ostali poslovni subjekti morajo poročati z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, izkazom denarnih tokov, izkazom gibanja kapitala in pojasnili k izkazom (European Commission, 2009b).

Na spletni strani Centralnega registra podjetij Estonije (<https://ariregister.rik.ee/lihtparing.py>) sta uporabnikom brezplačno omogočena iskanje in vpogled v firmo, dejavnost, davčno obveznost ter organizacijsko obliko poslovnih subjektov. Vse ostale informacije so na voljo proti plačilu, in sicer je za ceno 1,59 evra mogoč vpogled v letna poročila. Spletna stran je na voljo v angleškem in estonskem jeziku.

- **Finska**

Na Finskem morajo tako kot pri nas vsi poslovni subjekti (tudi samostojni podjetniki) računovodsko spremljati poslovanje in sestavljati računovodska poročila. Subjekti svoja letna poročila posredujejo trgovinskemu registru, ki ga vodi Nacionalni odbor za patente in registracijo - VIRRE. Letnih poročil ni treba oddajati stanovanjskim podjetjem in zadrugam ter stanovanjsko-lastniškimi društvom. Na Finskem morajo poslovni subjekti poročati z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, izkazom financiranja in dodatnimi pojasnili k izkazom (How to file financial statements, 2012).

Finski trgovinski register najdemo na spletni strani Nacionalnega odbora za patente in registracijo - VIRRE (<https://virre.prh.fi/portal/dt>), ki je v švedskem, finskem in angleškem jeziku. Na spletni strani sta uporabnikom brezplačno omogočena iskanje in vpogled v firmo ter organizacijsko obliko poslovnih subjektov. Ostale informacije o poslovanju podjetij je mogoče pridobiti proti plačilu določenega zneska. Tu je za vpogled v letna poročila treba odšteti 6,15 evra.

- **Grčija**

V Grčiji morajo poslovne knjige voditi vsi poslovni subjekti. Od velikosti pa je odvisno, ali bo podjetje uporabljalo enostavno ali dvostavno računovodstvo. Poslovni subjekti morajo ob koncu

poslovnega leta sestaviti najmanj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, račun razdelitve dobička in pojasnila k izkazu. Mali poslovni subjekti lahko poročajo s skrajšano bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in skrajšanimi pojasnili k izkazu. Samostojnim podjetnikom in družbam z neomejeno odgovornostjo v primeru, če uporabljajo enostavno knjigovodstvo (vodijo knjigo prihodkov-odhodkov ali knjigo nakupov), ni treba sestavljati in objavljati letnih poročil (European Commission, 2009c).

ICAP Group ima pod svojim okriljem tudi spletno stran [findbiz.gr](http://www.findbiz.gr/) (<http://www.findbiz.gr/>), ki je v grškem in angleškem jeziku, kjer sta brezplačno omogočena iskanje in vpogled v sedež poslovnih subjektov Grčije. Za vse ostale informacije je potrebno plačilo po ceniku. Za vpogled v polni profil in letne računovodske izkaze posameznega poslovnega subjekta je treba odšteti 28 evrov. Po ceni 8 evrov za posamezni poslovni subjekt je mogoče kupiti tudi posamezne računovodske izkaze. Na tej spletni strani je po ceni 20 evrov mogoče videti tudi profile poslovnih subjektov Bolgarije, Romunije in Srbije.

- **Irska**

Na Irskem morajo poslovni subjekti o svojih poslovnih dosežkih poročati Uradu za registracijo podjetij (Companies registration office – CRO). Na Irskem lahko mali poslovni subjekti poročajo s skrajšano bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in pojasnili k izkazu. Srednji in veliki poslovni subjekti pa morajo poročati najmanj z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, direktorjevim poročilom in pojasnili k izkazu (Accounts Requirements, 2012). Samostojnim podjetnikom svojih letnih poročil ni treba posredovati omenjenemu uradu CRO, temveč poročajo le za davčne namene.

Urad za registracijo podjetij ima svojo spletno stran (<http://www.cro.ie/>) v angleškem jeziku, uporabnikom pa so brezplačno na voljo le osnovni podatki (firma, organizacijska oblika in status poslovnega subjekta). Letna poročila in ostali dokumenti so dostopni ob plačilu v višini 2,50 evra za posamezni dokument.

- **Italija**

V Italiji morajo vsi poslovni subjekti voditi svoje računovodske evidence. Odvisno od velikosti pa lahko mali poslovni subjekti vodijo svoje računovodstvo na temelju denarnega računovodstva (dnevnik). Mikro poslovnim subjektom, ki so imeli v preteklem letu čiste prihodke nižje od 360.000 evrov, za registre ni treba oddajati svojih letnih poročil. Samostojnim podjetnikom ne glede na velikost ni treba javno predložiti letnih poročil. Ostali poslovni subjekti morajo poročati državnim organom (registru podjetij, trgovinski zbornici itd.) najmanj z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in pojasnili k izkazu (European Commission, 2008).

Italijanska trgovinska zbornica je ustanovila spletni poslovni register (<http://www.registroimpresa.it/>) v angleškem in italijanskem jeziku, ki ga upravlja Infocamere.

Na spletni strani poslovnega registra so uporabnikom na voljo informacije o poslovnih subjektih. Brezplačno sta omogočena iskanje in vpogled v firmo, dejavnost in organizacijsko obliko. Za dodatne informacije je treba plačati, in sicer za vpogled v profil subjekta 3,50 evra in za vpogled v letna poročila 4,60 evra.

- **Litva**

V Litvi morajo letne računovodske izkaze sestavljati in z njimi poročati vsi poslovni subjekti. Letna poročila poslovnih subjektov morajo vsebovati najmanj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida (vključno z izjavo o razdelitvi dobička), izkaz sprememb finančnega stanja podjetja in pojasnila k izkazom (Financial Reporting and Audit Requirements, 2012). Samostojni podjetniki, družbe z neomejeno odgovornostjo in družbe, ki nimajo zaposlenih, lahko poročajo s poenostavljenimi računovodskimi poročili (poenostavljena bilanca stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazom).

V Litvi poslovni subjekti poročajo o svojih poslovnih uspešnostih podjetniškemu registru, ki deluje pod okriljem Državnega središča podjetniških registrov (angl. *State enterprise centre of registers*). Podjetniški register Litve ima svojo spletno stran (<http://www.registrucentras.lt/>), kjer je brezplačno omogočeno le iskanje poslovnih subjektov. Za vse ostale informacije je potrebno plačilo po ceniku, in sicer je za vpogled v profil subjekta treba plačati 2,60 evra, za vpogled v letno poročilo 9 evrov in vpogled v posamezni dokument letnega poročila (npr. bilanco stanja) 2,20 evra. Spletna stran je na voljo v angleškem in litvanskem jeziku. Od iskanja poslovnih subjektov naprej pa se portal spremeni v zgolj litvanski jezik.

- **Luksemburg**

V Luksemburgu morajo vsi poslovni subjekti sestavljati računovodska letna poročila. Vsi poslovni subjekti, razen tistih družb z neomejeno odgovornostjo, komanditnih družb in samostojnih podjetnikov, ki so v preteklem letu imeli čiste prihodke nižje od 100.000 evrov, morajo poročati najmanj z bilanco stanja in izkazom poslovnega izida luksemburškemu trgovinskemu in podjetniškemu registru (Registre de Commerce et des Sociétés - RCS) (Lodging annual financial statements with the RCS, 2012). Najmanjši subjekti vodijo svoje knjige po posebnem poenostavljenem stroškovno-računskem sistemu (dobiček = izdani računi – stroški) (European Commission, 2008).

Registre de Commerce et des Sociétés – RCS ima svojo spletno stran (<https://www.rcsl.lu/>) objavljeno v francoskem in nemškem jeziku. Uporabnikom te strani sta brezplačno omogočena iskanje poslovnih subjektov in vpogled v firmo, organizacijsko obliko in dejavnost le-teh. Vse ostale informacije in računovodski izkazi so dostopni proti plačilu. Cena letnega poročila je 2,50 evra.

- **Madžarska**

Madžarski zakoni dovoljujejo sestavljanje letnih poročil v treh oblikah (polno letno poročilo, poenostavljeno letno poročilo in konsolidirano letno poročilo). Ministrstvu za javno administracijo in pravosodje morajo oddati svoja letna poročila vsi poslovni subjekti Republike Madžarske. Mali poslovni subjekti lahko poročajo s poenostavljenimi letnimi poročili. Ne glede na velikost subjekta je na Madžarskem treba poročati z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in pojasnili k izkazom, ki morajo vsebovati še izkaz denarnih tokov. Samostojni podjetniki lahko izdelajo le letno davčno napoved, poslovne knjige pa vodijo enostavno v obliki dnevnikov (Ecovis, 2010).

Informacije o poslovnih subjektih Republike Madžarske je mogoče pridobiti s spletne strani Company Hungary (<http://www.company-hungary.com/>), kjer se lahko brezplačno le išče poslovne subjekte in vidi njihov sedež. Ostale informacije je mogoče pridobiti ob plačilu določenega zneska. Za vpogled v profil podjetja je treba plačati 5,50 evra, za vpogled v letna poročila pa 10 evrov za vsak posamezni dokument. Na voljo sta angleška in madžarska različica spletne strani.

- **Malta**

Na Malti morajo sestavljati letne računovodske izkaze in z njimi registru podjetij poročati vsi poslovni subjekti. Poročati je treba najmanj z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in pojasnili k izkazom. Nekateri subjekti morajo dodati še druge dokumente, če tako navajajo splošno sprejeti računovodski standardi. Samostojni podjetniki lahko svoje knjige vodijo po enostavnem, vsi ostali pa po dvostavnem računovodstvu. Če poslovni subjekt izpolnjuje vsaj dva od treh kriterijev: da je bila bilančna vsota preteklega leta pod 2.562.311 evrov, prihodki nižji od 5.124.621 evrov in povprečno število zaposlenih pod 50, je mali in lahko poroča s poenostavljeno bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in pojasnili k izkazom. Z enakimi dokumenti lahko poročajo tudi samostojni podjetniki, če ne presegajo vsaj dveh od treh kriterijev: da je bila bilančna vsota preteklega leta 46.587 evrov, so bili prihodki 93.175 evrov in je bilo povprečno število zaposlenih 2 (MFSa Registry of companies, 2012).

Register podjetij Malte ima svoj spletni portal (<http://registry.mfsa.com.mt/>), kjer se je za iskanje in vpogled v informacije o poslovnih subjektih treba registrirati. Za prenos dokumentov s strani in vpogled v letna poročila poslovnih subjektov je tu treba plačati 5 evrov, za profil podjetja 10 evrov, za letni donos 2 evra in za ostale dokumente po 1 evro. Cene so navedene za vsak posamezni dokument. Neomejen dostop do podatkov za obdobje enega leta je mogoče pridobiti ob plačilu zneska v višini 12.000 evrov (MFSa Registry of companies, 2008). Spletna stran je na voljo v angleškem in malteškem jeziku.

- **Nizozemska**

Na Nizozemskem morajo vsi poslovni subjekti ne glede na velikost sestavljati letna poročila, ki morajo vsebovati bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazu. Poslovni subjekti se ustanovljajo pri Gospodarski zbornici (Kamer van Kophandel - KvK), kamor tudi posredujejo svoja letna poročila. Na Nizozemskem morajo svoja letna poročila javno predložiti delniške družbe, družbe z omejeno odgovornostjo, komanditne družbe in zadrage. Vsebina in obseg letnih poročil sta tudi v tej državi odvisna od velikosti poslovnega subjekta. Mali poslovni subjekti morajo javno predložiti skrajšano bilanco stanja in pojasnila k izkazu, srednje veliki subjekti pa poročajo s poenostavljeno bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, celovitimi pojasnili k izkazu in poročilom menedžmenta. Veliki poslovni subjekti poročajo v največjem obsegu, in sicer s celovito bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, pojasnili k izkazu in ne-nazadnje tudi s poročilom menedžmenta (National bank of Belgium, 2008, str. 1-3).

Gospodarska zbornica upravlja s trgovinskim registrom, ki zbira, ureja in obdeluje ter javno objavlja podatke o poslovnih subjektih Nizozemske. KvK ima svojo spletno stran (<http://www.kvk.nl/>), kjer je proti plačilu, ki znaša 2,90 evra, mogoč vpogled v letna poročila poslovnih subjektov. Vpogled v osnovne podatke, kot so dejavnost, kontakti in ne-nazadnje število zaposlenih, je mogoč ob plačilu 0,30 evra. Brezplačno sta uporabnikom omogočena le iskanje po bazi poslovnih subjektov in vpogled v sedež ter organizacijsko obliko le-teh. Sama spletna stran je na voljo v angleškem in nizozemskem jeziku. Iskalnik poslovnih subjektov je na voljo le v nizozemskem jeziku.

- **Poljska**

Na Poljskem morajo o svoji poslovni uspešnosti poročati sodnemu registru vsi poslovni subjekti. Zahteve poročanja so kot v drugih državah odvisne od velikosti prihodkov in sredstev ter števila zaposlenih. Srednji in veliki poslovni subjekti morajo javno predložiti revidirana letna poročila, ki vsebujejo vsaj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz gibanja kapitala, izkaz denarnih tokov, pojasnila k izkazu in letno poročilo menedžmenta. Na Poljskem je poslovni subjekt mali, če izpolnjuje vsaj dva od treh kriterijev: da so bili prihodki preteklega leta nižji od 5.000.000 evrov, bilančna vsota nižja od 2.500.000 evrov in povprečno število zaposlenih manjše od 50. Ti poslovni subjekti lahko javno predložijo le bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazu. S skrajšanimi računovodskimi izkazi lahko poročajo mali poslovni subjekti, če izpolnjujejo vsaj dva od treh kriterijev: da so bili prihodki preteklega leta nižji od 4.000.000 evrov, bilančna vsota nižja od 2.000.000 evrov in povprečno število zaposlenih manjše od 10. Fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, samostojni podjetniki, družbe z neomejeno odgovornostjo, civilna partnerstva in poklicna partnerstva s prihodki pod 1.200.000 evrov sestavljajo le enostavne izkaze ter poročajo za davčne namene z davčno knjigo prihodkov in odhodkov (European Commission, 2008).

Na spletni strani InfoCredit online (<http://www.infocredit-online.pl/>) sta uporabnikom brezplačno omogočena iskanje in vpogled v sedež poslovnih subjektov. Za vpogled v profil subjekta in finančna poročila za eno leto (finančni profil, bilanca stanja in izkaz poslovnega izida) pa je potrebno plačilo v višini 5,93 evra + DDV. Spletna stran je na voljo v angleški in poljski različici.

Podatke o poslovnih subjektih Poljske je mogoče proti plačilu najti tudi na spletni strani HBI Polska (<https://www.hbi.pl/>). Brezplačno sta uporabnikom omogočena le iskanje in vpogled v sedež poslovnih subjektov. Ostale informacije je mogoče dobiti ob plačilu naročnine za enega od ponujenih paketov informacij. Za dostop do letnih poročil je treba spletni strani vplačati 522 evrov + DDV. Uporaba strani je mogoča v angleškem in poljskem jeziku.

Na spletni strani Coface Poland (<http://www.coface.pl/>), ki je na voljo v poljskem in angleškem jeziku si lahko uporabniki brezplačno ogledajo sedež, organizacijsko obliko in dejavnost poslovnih subjektov. Po ceni 64 evrov si je mogoče naročiti poročilo, ki vsebuje tudi podatke o firmi, organizacijski obliki in dejavnosti poslovnega subjekta ter bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, bonitetno oceno in podobno.

- **Portugalska**

Na Portugalskem morajo vsi poslovni subjekti, in to ne glede na velikost in organizacijsko obliko o svoji poslovni uspešnosti preteklega leta poročati *IES* (Informação Empresarial Simplificada), najmanj z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in pojasnili k izkazu. Poslovni subjekti, ki kotirajo na borzi, pa morajo kot pri nas poročati z računovodskim, poslovnim in revizorjevim poročilom. Po mojem vedenju v času te raziskave na Portugalskem ne obstaja brezplačna spletna stran z informacijami o poslovanju poslovnih subjektov te države. Letna poročila je mogoče proti plačilu dobiti tudi od Centralne banke Portugalske.

Na spletni strani racius.com (<https://www.racius.com/>) sta mogoča brezplačna iskanje in vpogled v firme, organizacijske oblike in dejavnosti poslovnih subjektov Portugalske. Profil podjetja je mogoče kupiti po ceni 2,55 evra, poslovno poročilo po ceni 12,75 evra in računovodsko letno poročilo (vsebuje tudi bilanco stanja in izkaz poslovnega izida) po ceni 17 evrov. Cene so navedene za vsak posamezni dokument. Spletna stran je na voljo v portugalskem jeziku.

- **Slovaška**

Na Slovaškem morajo svoja letna poročila sestavljati vsi poslovni subjekti. Subjekti, ki niso vpisani v trgovinski register, samostojni podjetniki in posebni podjetniki (športniki, arhitekti in podobno), ki so imeli v preteklem letu manj kot 663.879 evrov sredstev, manj kot 1.327.757 evrov čistih prihodkov in manj kot 20 zaposlenih ter vodijo enostavno knjigovodstvo, morajo trgovinskemu registru posredovati izkaz prihodkov/odhodkov ter izkaz sredstev in obveznosti. Ostali poslovni subjekti morajo trgovinskemu registru in ne-nazadnje tudi svojim lokalnim

davčnim uradom posredovati vsaj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazom (Accounts – Slovakia, 2012).

Na spletni strani slovaškega poslovnega registra (<http://www.orsr.sk/>), ki je na voljo v angleškem in slovaškem jeziku sta uporabnikom brezplačno na voljo iskanje in vpogled v firmo, organizacijsko obliko, dejavnost in vodstvo ter spisek registru posredovanih dokumentov in računovodskih poročil poslovnih subjektov. Letne računovodske izkaze in poročila slovaških poslovnih subjektov je ob plačilu mogoče naročiti na spletni strani Centralnega portala javne administracije Slovaške (<http://portal.gov.sk/>). Brezplačna registracija uporabniku omogoči le iskanje poslovnih subjektov in vpogled v organizacijsko obliko le-teh. Za vse ostale informacije je tu treba plačati. Spletna stran je na voljo zgolj v slovaškem jeziku.

- **Španija**

V Španiji morajo voditi računovodske evidence in sestavljati letna poročila vsi poslovni subjekti. Vsebina in obseg letnih poročil sta odvisna od velikosti posameznega subjekta. Mali poslovni subjekti, ki so v preteklih dveh letih imeli bilančno vsoto nižjo od 2.850.000 evrov, prihodke nižje od 5.700.000 evrov in manj kot 50 zaposlenih, lahko poročajo podjetniškemu registru s poenostavljenimi računovodskimi izkazi (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazom). Vsi poslovni subjekti, ki presegajo omenjene kriterije morajo registru poročati s popolnimi letnimi poročili (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz sprememb neto vrednosti, pojasnila k izkazom, letno poročilo menedžmenta in predlog razdelitve dobička ali izgube) (Accounts – Spain, 2012).

Na spletni strani Registradores de España (<http://www.registradores.org/>) je uporabnikom dostopen skupek različnih španskih registrov. Med drugimi je tu tudi podjetniški register v angleškem, nemškem, francoskem in španskem jeziku, kjer najdemo podatke o poslovnih subjektih Španije. Iskanje poslovnih subjektov je na tej spletni strani brezplačno. Za vpogled v profil podjetja je treba plačati 6,30 evra, za vpogled v letna poročila, ki vsebujejo 1-5 dokumentov pa 11,90 evra.

4.2.2 Države bivše Jugoslavije

- **Bosna in Hercegovina**

V Bosni in Hercegovini velja, da morajo letna poročila pripraviti vsi poslovni subjekti. Vsebina letnih poročil je kot pri nas odvisna od velikosti subjekta. V Bosni in Hercegovini je poslovni subjekt mali, če izpolnjuje vsaj dva od treh kriterijev: da je bilo v preteklem letu povprečno število zaposlenih manjše od 50, bilančna vsota nižja od 507.743 evrov in prihodki nižji od 1.015.486 evrov. Mali poslovni subjekti morajo javno predložiti le bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in posebno poročilo za statistične namene. Vsi ostali srednje veliki in veliki poslovni subjekti morajo javno poročati (letno in polletno) z bilanco stanja, izkazom poslovnega

izida, izkazom denarnih tokov, izkazom gibanja kapitala, pojasnili k izkazom in posebnimi poročili za statistične namene (Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije BIH br. 83/09).

Poslovni subjekti svoje letne računovodske izkaze posredujejo Agenciji za finacijske, informatičke i posredničke usluge – AFIP, ki se ukvarja z zbiranjem, obdelavo in posredovanjem podatkov o poslovnih subjektih. Agencija ima svojo spletno stran (<http://www.afip.ba/>), kjer je za plačilo med drugim mogoče dobiti tudi računovodska letna poročila. Cene vpogleda v podatke, letne računovodske izkaze in poročila poslovnih subjektov se gibajo med 25 in 1 evrom na izkaz ter so odvisne od količine naročenih dokumentov. Do 10 podatkov/izkazov na tej spletni strani stane 25 evrov, od 11 do 100 podatkov/izkazov stane 15 evrov, nad 100 podatkov/izkazov stane 5 evrov, nad 1000 podatkov/izkazov pa en sam evro (cene so določene na vsak posamezni računovodski izkaz). Spletna stran je na voljo zgolj v bosanskem jeziku.

Na spletni strani [bon.ba](http://www.bon.ba/) (<http://www.bon.ba/>) je proti plačilu licence za obdobje enega leta v višini 300 evrov + DDV mogoče imeti vpogled v informacije o poslovanju poslovnih subjektov Republike Bosne in Hercegovine. Spletna stran je na voljo v bosanskem jeziku.

- **Črna gora**

Kot pravi zakon o računovodstvu in reviziji Republike Črne gore morajo svoja letna poročila sestavljati in z njimi poročati vsi poslovni subjekti. Poslovni subjekti svoja letna poročila oddajajo enotam davčne uprave, ki le-ta zbirajo za podjetniški register. V Črni gori morajo mali poslovni subjekti javno predložiti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in statistični aneks. Vsi ostali poslovni subjekti morajo davčni upravi predložiti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala, pojasnila k izkazom in statistični aneks. V Črni gori se poslovni subjekt obravnava kot mali, če izpolnjuje vsaj dva od treh kriterijev: da so bili prihodki in bilančna vsota preteklega leta nižji od 10.000.000 evrov ter povprečno število zaposlenih manjše od 50 (Zakon o računovodstvu i reviziji, Sl. list RCG br. 69/05, br. 80/08, 32/11).

V Črni gori obstaja spletni podjetniški register z imenom Centralni registar privrednog suda (<http://www.crps.me/>), kjer je brezplačno mogoče videti podatke o firmi, organizacijskih oblikah, dejavnostih poslovnih subjektov Črne gore in ustanovitelje le-teh. Ob osnovnih podatkih je na spletni strani tudi zavihek s finančnimi poročili, vendar v času te raziskave v tem zavihku ni bilo objavljenih informacij. Na spletni strani Agencije za vrednostne papirje Črne gore (<http://www.scmn.me/>), pa je mogoč brezplačen vpogled v firme, dejavnosti, vodstva in letna poročila vseh delniških družb Črne gore. Obe strani sta na voljo v angleški in srbski različici.

Največ informacij o poslovanju črnogorskih podjetij ima po zbranih informacijah Centralna banka Črne gore. Vsi podatki so plačljivi in za njih se je treba obrniti neposredno na omenjeno banko. Spletna stran banke (<http://www.cb-cg.org/>) je na voljo v srbskem in angleškem jeziku.

- **Kosovo**

Med obravnavanimi državami je Kosovo najmlajša država, saj je svojo neodvisnost razglasila v letu 2008. Kot v vseh državah z daljšo zgodovino je bilo tudi v tej treba urediti računovodska pravila. Sestavljanje letnih poročil in poročanje z njimi je v tej državi odvisno od višine prihodkov in bilančne vsote. Vsi poslovni subjekti, ki realizirajo letne prihodke v višini nad 100.000 evrov in imajo bilančno vsoto višjo od 50.000 evrov, morajo poročati z bilanco stanja, izkazom poslovnega izida, izkazom denarnih tokov, izkazom gibanja kapitala, pojasnili k izkazom in obračunom davka. Poslovni subjekti, ki poslovno leto zaključijo z nižjimi vrednostmi od zgoraj navedenih pa sestavljajo le obračun davka (Taxation, 2012).

Glede na zbrane informacije pri iskanju spletnih strani s poslovno vsebino poslovnih subjektov Kosova je bilo mogoče najti le Kosovsko agencijo za registracijo podjetij (<http://www.arbk.org/>). Po zbranih podatkih na Kosovu ne obstaja spletni register, kjer bi bilo mogoče najti letne računovodske izkaze in poročila kosovskih poslovnih subjektov. Področje računovodskega poročanja v tem trenutku še ni najbolj urejeno, saj Ministrstvu za finance Republike Kosovo še vedno ne poročajo vsi subjekti.

- **Makedonija**

V Republiki Makedoniji morajo ob koncu leta računovodska letna poročila sestavljati vsi poslovni subjekti in sicer v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja. Skladno z zakonom morajo letna poročila (najmanj bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k izkazom) registru letnih računovodskih izkazov oddati vsi poslovni subjekti, razen malih, ki izpolnjujejo vsaj dva od treh kriterijev: da je bilo povprečno število delavcev v preteklem letu manj kot 50, prihodki manjši kot 8.000 povprečnih bruto plač in bilančna vsota v preteklem letu manjša kot 6.000 povprečnih bruto plač v Republiki Makedoniji (Libertas institut, 2012). V prvem četrtletju leta 2011 je povprečna bruto plača v Makedoniji znašala 493 evrov (NLB, d.d., 2011, str. 5).

Register letnih računovodskih izkazov se med drugimi nahaja na spletni strani Centralnega registra Republike Makedonije (<http://www.crm.com.mk/>). Na tej povezavi je locirana največja baza iskanih informacij o poslovnih subjektih. Tu je mogoče pridobiti vse informacije, od firme, organizacijske oblike in dejavnosti do blokad transakcijskih računov in letnih poročil, vendar je za vsak podatek potrebno plačilo. Da bi imeli vpogled v zelene informacije se je treba na spletni strani registrirati kot uporabnik. Registracija poteka po pošti in šele za tem sledi vpogled v informacije o poslovanju podjetij Makedonije. Za vpogled v podatke o poslovnih subjektih si je treba kupiti enega od paketov informacij po ceni 129, 161 ali 241 evrov. Po vplačilu zneska za izbrani paket je spletna stran na voljo v angleškem in makedonskem jeziku.

SKLEP

V Sloveniji je največja zbirka podatkov o poslovnih subjektih spletna stran Agencije za javnopravne evidence in storitve – AJPES. Na tej spletni strani je ob registraciji mogoče brezplačno pridobiti vse informacije, ki smo jih v tej zaključni strokovni nalogi iskali, žal pa v nekaterih drugih državah EU in bivše Jugoslavije take spletne baze podatkov pogosto ne obstajajo. Brezplačne spletne strani s poslovno-računovodskimi podatki o podjetjih so na voljo le v 11 od 33 obravnavanih držav. Od 11 držav je 9 držav članic EU, to so Belgija, Češka, Francija, Latvija, Nemčija, Romunija, Slovenija, Švedska in Velika Britanija ter 2 državi bivše Jugoslavije, Hrvaška in Srbija. V ostalih državah spletne strani z brezplačno iskano vsebino ne obstajajo.

Glede na zbrane informacije je mogoče povzeti, da letnih poročil podjetij držav Črne gore in Kosova ni mogoče videti na spletu. V teh državah obstajajo spletni portali z osnovnimi podatki (sedež, organizacijska oblika, dejavnost) o njihovih poslovnih subjektih. V Slovaški spletna baza podatkov z informacijami o poslovanju podjetij obstaja, vendar do zaključka pisanja te zaključne strokovne naloge ni bilo mogoče pridobiti cen, ki jih je za vpogled v podatke treba plačati.

V vseh ostalih državah so iskalcem informacij o poslovanju podjetij na voljo plačljivi sistemi, katerim je treba za dostop in vpogled v letna poročila plačati zelo različne zneske. Pri večini spletnih strani je mogoče kupiti posamezne dokumente, katerih cene se gibajo od 1,30 evra do 90 evrov za vsak dokument oziroma poročilo. Na nekaterih spletnih straneh posameznih dokumentov ni mogoče kupiti, temveč je potrebno plačilo naročnine za storitve za določeno obdobje, katerih cene se gibajo med 129 in 12.000 evri. Pri določenih spletnih straneh je treba plačati med 13 in 25 evrov že ob sami registraciji uporabnika, za dostop do informacij o poslovnih subjektih in njihovem poslovanju pa se še dodatno plača za vsak dokument.

Med pisanjem zaključne strokovne naloge sem imel največ težav pri razumevanju jezikov, pri čemer so mi v veliki meri pomagali zaposleni na veleposlaništvih Republike Slovenije in nekaterih drugih držav. Med raziskavo v nekaj primerih tudi po večkratnem kontaktiranju oseb, ni bilo odziva, kar mi je predstavljalo še dodatne ovire. Priložnost za boljše razumevanje spletnih portalov in ne-nazadnje tudi večjo prodajo le-teh vidim v prevajanju spletnih strani v vsaj enega od najbolj pogosto uporabljenih jezikov v EU (angleški, nemški, francoski jezik), saj so razumljivi širši populaciji. Za zmanjšanje težav pri iskanju podatkov o podjetjih pa bi lahko v vsaki državi obstajal en državni spletni portal, kjer bi si uporabniki lahko ogledali informacije brezplačno, podjetniki in podjetja pa bi lahko denar namenili sodelovanju med poslovnimi partnerji.

LITERATURA IN VIRI

1. *121.nu*. Najdeno 22. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.121.nu/>
2. *A1 Telekom Austria*. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.a1.net/>
3. *Accountancy Act, 105/2006*. Najdeno 14. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.minfin.bg/document/1917:1>
4. *Accounting, keeping the books of your company in France*. (2012) Najdeno 1. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.justlanded.com/english/France/Articles/Business/Accounting>
5. *Accounts Requirements*. (2012). Najdeno 22. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.cro.ie/ena/annual-return-accounts.aspx>
6. Accounts – Denmark. (b.l.) V *Europa.eu*. Najdeno 18. maja 2012 na spletnem naslovu http://europa.eu/youreurope/business/managing-business/keeping-accounts/denmark/index_en.htm
7. Accounts – Slovakia. (b.l.) V *Europa.eu*. Najdeno 8. julija 2012 na spletnem naslovu http://europa.eu/youreurope/business/managing-business/keeping-accounts/slovakia/index_en.htm
8. Accounts – Spain. (b.l.) V *Europa.eu*. Najdeno 12. julija 2012 na spletnem naslovu http://europa.eu/youreurope/business/managing-business/keeping-accounts/spain/index_en.htm
9. *Agencija Bolagsverket*. Najdeno 22. julija 2012 na spletnem naslovu <https://www.bolagsverket.se/>
10. *Agencija za finacijske, informatičke i posredniške usluge – AFIP*. Najdeno 1. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.afip.ba>
11. *Agencija za privredne registre*. Najdeno 2. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.apr.gov.rs/>
12. *Agencija za vrednostne papirje Črne gore*. Najdeno 13. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.scmn.me/>
13. *AJPES*. Najdeno 13. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si/>
14. *Allabolag.se*. Najdeno 22. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.allabolag.se/>
15. *Bizi.si*. Najdeno 13. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.bizi.si/>
16. *Bon.ba*. Najdeno 2. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.bon.ba/>
17. *Centralna banka Belgije*. Najdeno 13. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.nbb.be/>
18. *Centralna banka Črne gore*. Najdeno 13. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.cb-cg.org/>
19. *Centralni portal javne administracije Slovaške*. Najdeno 12. junija 2012 na spletnem naslovu <http://portal.gov.sk/>
20. *Centralni poslovni register Danske*. Najdeno 13. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.cvr.dk/>
21. *Centralni register podjetij Estonije*. Najdeno 13. avgusta 2012 na spletnem naslovu <https://ariregister.rik.ee/lihtparing.py>
22. *Centralni register Republike Makedonije*. Najdeno 9. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.crm.com.mk/>

23. *Coface Poland*. Najdeno 27. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.coface.pl/>
24. *Companies Act 2006. Legalization 2006 c. 46.*
25. *Companies house*. Najdeno 25. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.companies-house.gov.uk/>
26. *Companies registration office – CRO*. Najdeno 7. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.cro.ie/>
27. *Company Check*. Najdeno 25. julija 2012 na spletnem naslovu <http://companycheck.co.uk/>
28. *Company Hungary*. Najdeno 23. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.company-hungary.com/>
29. *Creditreport Bulgaria Company Information*. Najdeno 27. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.creditreport-bulgaria.com/>
30. *Datasmart.ro*. Najdeno 22. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.datasmart.ro/>
31. *Ecovis*. (2010). How to start business in Hungary. Najdeno 2. junija 2012 na spletnem naslovu http://www.ecovis.com/fileadmin/countries/hungary/how_to_start_business_hungary.pdf
32. *European Commission*. (2008). Annexes to accountng systems report. Najdeno 14. maja 2012 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/craft/accounting/doc/annexes_accounting_systems_en.pdf
33. *European Commission*. (2009a). Annex 1. S – Sweden. Najdeno 12. junija 2012 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/annexes_accounting_report_2011/sweden_en.pdf
34. *European Commission*. (2009b). Annex 1. E – Estonia. Najdeno 27. julija 2012 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/annexes_accounting_report_2011/estonia_en.pdf
35. *European Commission*. (2009c). Annex 1. H – Greece. Najdeno 29. maja 2012 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/annexes_accounting_report_2011/greece_en.pdf
36. Filipič, D., & Mlinarič, F. (1999). *Temelji podjetniških financ*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
37. *Financial Reporting and Audit Requirements*. (2012). Najdeno 15. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.infolex.lt/portal/ml/start.asp?act=dobiz&lang=eng&file=financialreporting.html>
38. *Financial Reporting Rules Latvia*. (2012). Najdeno 3. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.scribd.com/doc/73345707/Financial-Reporting-Rules-Latvia>
39. *Finančna agencija FINA*. Najdeno 2. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.fina.hr/>
40. *Firmas.lv*. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.firmas.lv/>
41. *Gvin.com*. Najdeno 13. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.gvin.com/>
42. *HBI Polska*. Najdeno 27. julija 2012 na spletnem naslovu <https://www.hbi.pl/>
43. *HF Data GmbH*. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.firmenbuchgrundbuch.at/>

44. *How to file financial statements*. (2012). Najdeno 20. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.prh.fi/en/kaupparekisteri/julkistamisvelvollisuus.html>
45. *ICAP Group*. Najdeno 21. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.findbiz.gr/>
46. *IMD GesmbH*. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.imd.at/>
47. *Infocredit group*. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu <https://www.infocredit.cyta.com.cy/>
48. *InfoCredit online*. Najdeno 19. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.infocredit-online.pl/>
49. *InfoCredit online*. (2012). Najdeno 25. junija na spletnem naslovu <http://www.infocredit-online.pl/PriceList#>
50. *Infogreffe*. Najdeno 15. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.infogreffe.fr/>
51. *Kamer von Kophandel – KvK*. Najdeno 15. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.kvk.nl/>
52. *Kosovska agencija za registracijo podjetij*. Najdeno 7. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.arbk.org/>
53. *KPMG*. (2012). *Investment in Austria*. Najdeno 10. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.kpmg.at/publikationen/broschueren-studien/broschueren-studien-2012.html>
54. *Latvijas Tālrunis*. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://search.zl.lv/>
55. *Libertas institut*. (2012). *Law on accountancy*. Najdeno 1. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.libertas-institut.com/de/MK/nationallaws/accountancy.pdf>
56. *Lodging annual financial statements with the RCS*. (2012). Najdeno 8. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.guichet.public.lu/en/entreprises/gestion-juridique-comptabilite/registre-commerce/depots-publications/depot-comptes-annuels/index.html>
57. Makovec Brenčič, M., Pfajfar, G., Rašković, M., Lisjak, M., & Ekar, A. (2009). *Mednarodno poslovanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
58. Mayr, B. (2010). *Pomen računovodskih informacij za odločanje*. Najdeno 15. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.vsr.si/clanki/POMEN%20RACUNOVODSKI%20INFORMACIJ%20ZA%20ODLOCANJE.pdf>
59. *MFSA Registry of companies*. (2008). *Registry of companies Fees*. Najdeno 8. julija 2012 na spletnem naslovu <http://registry.mfsa.com.mt/>
60. *MFSA Registry of companies*. (2012). *A Guide to the Registration of Companies*. Najdeno 8. julija 2012 na spletnem naslovu <http://registry.mfsa.com.mt/>
61. *Ministrstvo za finance Romunije*. Najdeno 19. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.mfinante.ro/>
62. *Ministrstvo za pravosodje Češke*. Najdeno 15. julija 2012 na spletnem naslovu <https://or.justice.cz/>
63. *Nacionalni odbor za patente in registracijo – VIRRE*. Najdeno 21. avgusta 2012 na spletnem naslovu <https://virre.prh.fi/portal/dt>
64. *National bank of Belgium*. (2008). *The Netherlands: filing and publication of annual accounts*. Najdeno 8. junija 2012 na spletnem naslovu http://www.nbb.be/DOC/BA/NL/NL_Filing%20AC%20in%20Netherlands_v200811.pdf

65. National bank of Belgium. (2010). Germany: filing and publication of annual accounts. Najdeno 3. julija na spletnem naslovu http://www.nbb.be/DOC/BA/DE/DE_Filing_AC_in_Germany_v201005.pdf
66. NLB, d.d.. (2011). Strateško poročilo – Makedonija. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.nlb.si/porocilo-makedonija>
67. *Podjetniški register Črne gore*. Najdeno 13. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.crps.me/>
68. *Podjetniški register Litve*. Najdeno 11. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.registrucentras.lt/>
69. *Podjetniški register Nemčije*. Najdeno 19. julija 2012 na spletnem naslovu <https://www.unternehmensregister.de/>
70. *Podjetniški register Republike Ciper*. Najdeno 22. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.mcit.gov.cy/>
71. *Poslovni register Italije*. Najdeno 9. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.registroimprese.it/>
72. *Produkty*. (2012). Najdeno 24. junija 2012 na spletnem naslovu <https://www.hbi.pl/produkty.html>
73. *Racius.com*. Najdeno 2. julija 2012 na spletnem naslovu <https://www.racius.com/>
74. *Register letnih finančnih poročil*. Najdeno 2. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do>
75. *Register podjetij Malte*. Najdeno 12. julija 2012 na spletnem naslovu <http://registry.mfsa.com.mt/>
76. *Registadores de España*. Najdeno 17. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.registadores.org/>
77. *Registre de Commerce et des Sociétés – RCS*. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <https://www.rcsl.lu/>
78. *Slovaški poslovni register*. Najdeno 12. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.orsr.sk/>
79. *Societe.com*. Najdeno 15. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.societe.com/>
80. Statistični urad Republike Slovenije. (2011). Blagovna menjava Slovenije. Najdeno 11. maja 2012 na spletnem naslovu http://www.stat.si/publikacije/pub_brosure.asp
81. *Statutory financial statements*. (2012). Najdeno 19. maja 2012 na spletnem naslovu http://www.deloitte.com/view/en_BE/be/services/aers/audit/auditrequirementsinbelgium/statutory-financial-statements/index.htm
82. *Taxation*. (2012). Najdeno 23. junija 2012 na spletnem naslovu http://www.eciks.org/english/publications/investing_in_kosovo/content/iguide_12.html
83. TPA Horvath. (2012). Accounting system in Romania. Najdeno 18. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.tpa-horvath.ro/wp-content/uploads/2011/10/TPA-contabilitate-en77.pdf>
84. UHY International. (2010). Doing business in Italy. Najdeno 15. maja 2012 na spletnem naslovu http://www.uhy.com/media/PDFs/doing_business_guides/Doing%20Business%20in%20Italy.pdf

85. UHY International. (2011). Doing business in Cyprus. Najdeno 14. avgusta 2012 na spletnem naslovu
http://www.uhy.com/media/PDFs/doing_business_guides/Doing%20Business%20in%20Cyprus.pdf
86. *Das Unternehmensserviceportal*. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu
<https://www.usp.gv.at/>
87. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS* št. 65/2009-UPB3.
88. Zakon o računovodstvu. *Narodne novine* br. 109/2007.
89. Zakon o računovodstvu i reviziji. *Sl. glasnik RS* br. 46/2006, 111/2009 i 99/2011.
90. Zakon o računovodstvu i reviziji. *Sl. list RCG* br. 69/05, br. 80/08, 32/11.
91. Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine. *Službene novine Federacije BiH* br. 83/09.
92. Zaman Groff, M., Hočevar, M., & Igličar, A. (2007). *Temelji računovodstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.